

«Javier Bilbao», edo anonimato zurituaren oraingo inbentua

Joxe Azurmendi

Anonimatoa itsusia da. Anonimatoa indignoa da. Anonimatoa mesprezagarria da. Anonimatoa kobardea da.

Esaten da. Eta, horregatik, inork ez du anonimo baten autore bezala agertu nahi izaten, eta gutxiago —anonimatoa zikina da— hain vulgarki orbantzerik ez daukan jende gutxi-asko prestu eta ohoragarriak.

Baina, askotan, anonimatoa efikaza da.

Horregatik, jende jaun asko eta txit prestuari ere kosta egiten bide zaio batzutan, norberarentzat arriskurik gabeko arma zorrotz horri errenuntziatzea. Kasu ezagunak dira, periodiko batek, polemikaren bat bere zentzuan influentziatzeko eta, gutunak itxurazko sinaduraz asmatzea irakurleenak bezala; edozeinek egunkarira gutunak izen faltsuz bidaltzea, etab. Guztiek mesprezatzen duten anonimatoa, guztiek ez dute baztertzen. Mespretxu orokorrak pentsaraziko lukeena baino askoz arruntagoa da idazle edo idatzi-zaleen mundutxoan anonimoaren erabilera.

Anonimatoaren teknika birfinduak ere badaude: halakoxe teknika bat da, norbaitek deiak samaldaka organizatzea irratira edo telebistara (izena agertu beharrik ez dagoenean), norbere sinaduraz

egingo ez liratekeen eraso-kanpainak muntatuz. Edo, sinatzen den testuan bertan, isiltzen diren hirugarrenak iturri bezala aipatuz, esaten omen duenaren edo zurrumurru anonimotik omen dakigunaren erantzukizuna beti haien bizkarretan deskargatuz, etab. Modu asko dago. Eta, niretzat, kolektibo baten izenarekin firmatzea ere («Javier Bilbao» *Deia*-n) horixe da.

Kolektibo bezala sinatzen dena, pertsona bakar batena izan daiteke (baina, idatzi berak idazten dituen gauzak, aurretik lagunartean elkarrizketatzen omen dituzten eta emandako eritziak beti lagunarte osoarenak omen diren aitzakiarekin), edo lagunarte batena izan daiteke, zinez jende diferenteak txandaka idatzia, beti kolektiboaren sinadura arrunt bakarraz. Lehenengo kasuan «kolektiboa»ren errekurtsioa ez da tranpa merke bat besterik. Bigarreanean ere beste ezer ba ote den, ordea, ez nago batere seguru.

«Tácito»ekin eta hasita, urteotan hainbat kolektibo ezagutu dugu informazio-munduan. Batzutan klandestinitate-beharragatik (baina ez zait erraza egiten, PNV barruan klandestinitate-beharra egon daitekeenik pentsatzea), ilunpe ezkutuan hobeto konspiratzeke beste batzutan («Los Almendros»). Honelakoetan «kolektiboa» hermetikoki sekretua izan ohi da, konprenitzen da.

Bestela, klandestinitate-beharrik ez dagoenean, joko garbia denean jokatu nahi dena, kolektiboak ez dira sekretuz eta misterioz inguratzen. Kolektiboak egon dira, oraintxe ere badaude, batzutan beren eritzi eta pentsamolde franko eztabaidagarriekin (Bultzagileak, etab.), baina kolektiboko jendearen izenak eta aurpegiak ere agerian egoten dira, ezagutzen dira, eta kolektiboak adierazten duen pentsamenduaz, kritikaz, informazioaz, egoten da zein responsabilizatu.

«Javier Bilbao» fantasma bat da eta fastasma hutsa da. Beste ezer ez da. Gauaren erditik-ari da. Eta nik ez dut ikusten funtsezko diferentziarik, izen faltsu batetan ezkututzen den pertsona anonimo bakarraren, eta beren buruei «kolektibo» deituz gauza berbera egiten ari diren bospasei edo hamaika lagun berdin-berdin anonimoren arteko anonimatoan. Eta ez dakit zergatik izango den, batek eginda zantarra dena, bostek eginda xarmangarriagoa. Biak dira berdin zerrikeriak.

Besterik izango litzateke, aldez aurretik publikoa izango balitz, kolektiboa osatzen dutenak hau eta hori eta hura direla, eta kolektibo gisa sinaturik datorrenaz funtsean guztiak responsabilizatzen direla. Egiaz kolektibo bat, talde bat, orduan izango litzateke.

Baina behin eta berriro, egunero-egunero, ideia batzu edo Alderdi batzu orokorki ezezik, pertsona guztiz konkretuak eta jokabide guztiz pertsonalak epaitzea, kritikatzeta, kalifikatzea edo deskalifikatzea, eta guzti horretaz gero inor ez inon agertzea pertsonalki erantzule, konpreniezinezkoa egiten zait neuri pertsona minimoki dezente eta respontsableen artean. Fikzioak utzirik, eta teatro ton-toak ere utzirik, «Javier Bilbao» goizeroko pozoin anonimoa besterik ezer ez da, kolektiboa zeintzuk osatzen duten edo zein respontsabilizatzen den ager ez dadin artean.

Agian konpreni liteke, eta konprenitu nahi genuke, zenbait mentu larritan lagunarte edo talderen batek horrelaxe jokatzeari hoberena eriztea, asmorik hoberenaz, komunitateari kalte okerragoak ebitatzeko edo. Isiltzerik ez dagoenean, kontzientzian, eta esatea konprometagarri gerta litekeenean, mandatu batzu kolektibitateari pasatzeko. Baina, edozein gauza konprenitzeko pronto gaudela ere, salbuespenak salbuespenetan geratzekotan dira onargarriak. Inola onartu ezinezkoa jokabide hori kasi jenero periodistiko propio bezala desarroilatzea da (para-editorial baten antzera), are egunkari batetan tribuna pribilegiatua bilakatzea, handik abertzale jatorraren zentzua, zuhurtzia eta onestasuna lau haizeetara predikatzen. Ustelkeriaren beraren instituzio ez beste horrek ez dauka inori zer irakatsi gizalegean, ez abertzaletasunean. Egin lezakeen abertzaleena eta gizalegezkoena betiko isiltzea luke. Edo anonimatoa behin eta betiko uztea, bere lanean jarraitu nahi badu.

Eta garbi utzi nahi nuke: zergatik erasotzen diot honela «Javier Bilbao»-ri? Ba, ezin dudalako soportatu. Ez naiz haren pentsamenduarekin ari. Ez zait batere axola, eta ez zaizkit batere axola haren gerra partikularrak ere. Modua da, goizero Euskal Herri osoarentzat irain bat bezala sentitzen dudana. Nik ez dakit zenbait injustizi modurekiko gure sentsibilitatea galtzen ari ote garen euskaldunok, diktadura luze batek edozein injustizi modurekiko sentiberago bihurtu izan behar gintuzkeenok, ala neu ote naizen samurberegia puntuotan. Nik neuk, goizeroko injustizia publiko eta programatua bezala sentitzen dut «Javier Bilbao», eta ez ideiangatik edo eritziangatik, horrelakorik egotearen beraren injustiziagatik baino.

Kolektiboa izatearen aitzakiarekin zurututako anonimato honek beste injustizi modu bat ere probokatzen du («nola apezaren kantatzea...») publikoaren aldetik. Xuxupuxuak lehenengo, zurrumuruak hurrengo, berehala sortu dira, puztu dira, zabaldu dira esamesak, kolektiboko kideak Sandia eta Berendia omen direla, Urlia eta Garzearekin, ez dakit zeinek zein goitatik inspiratuta. Marma-

rroen errurik inor bestek ez duela, esan beharko genuke, marmartiek berek baizik; norbaitek edo norbaitzuk horixe ia ezinbestekoa bihurtzen duen situazioa sortzen digutela goizero, egiagoa ez balitz. Hori da kontua. Anonimoek egiari oso gutxitan ezer lagundu izan diote, eta elkarbizitzari sekula ez.

Anonimo bat edo bi, miseria da. Baina anonimatoa sistema bihurtu nahi izatea, postfrankismo honetan ia ezerekin ez harritzeko geneukan gure kapazitatea ere gaingitzen duena da. Denbora hauen sinbolo guzti bat. Non eta *Deia*-n.

J.A.